

Pest,
febr. 4. 1871.

NÉPNEVELŐK LAPJA.

5. sz.
VI. évfolyam.

Megjelenik szombaton.

Több szakférfi közreműködése mellett szerkeszti Márki József tdr, kiadó-tulajdonos.

Lapunkra folyvást előfizetheti. Az előfizetési pénz (1 tanévre 3 fr., 1/2 évre 1 fr. 50 kr., 1/4 évre 1 fr.) és kéziratok szerkesztő- s kiadó hivatalba (Kecskeméti-utca 5-dik sz.) kéretnek küldetni. Első-megrendelési idő leteltével, lapunk csupa elfogadását is megrendelésnek tekintjük.

A tanítók közti egyenetlenségekről.

Azt hiszem, érdekes tárgyról szólok. Győzzön, cáfoljon meg, a ki bír; örülni fogok.

Külföldön nem jártam; arról nem szólhatok. De honunkban a tanítói egyenetlenségekről meg vagyok győződve s óhajtotam már régebben rólok szólani.

Merész tárgy — a „Népnevelők lapjában“*); de közérdekű, mint meg fogja mutatni a részvét, mely e komoly orvoslásra várt tárgynál mutatkozni fog. Mert ha csupán a fent irt címet tűzöm ki megfajtásul, rohanni fog a tanítók roppant serege, hogy e fontos tárgyat megvitassa; alig levén hely, hol a tanítók egymással csendes, békés viszonyban élnek.

Szerintem a tanítók közti egyenetlenségek, súrlódások oka abban rejlik, hogy az ügy szentsége nem lelkesíti az illető feleket, hanem csak hitvány érdek; mihez járul még az a roppant nagy vétek, melyet minden okos embernek magából ki kell irtani: a kevélység.

A ki tiszta lelkiismerete szerint állíthatja magáról, hogy kevélység nincs benne s hivatását is felfogta, olyan egyén sem civakodni, sem egyenetlenkedni nem fog. Jól tudja mindenki, hogy az ellenmondások s komolyabb eszmecserek szükségesek, sőt nélkülözhetlenek; de soha sem annyira, hogy szélsőségekre térjenek a felek s plane a tanítók.

Igen sok helyen a tanítók egymásnak esküdtek ellenségei. Miként várhatjuk sorunk javulását, ha társaink is keserű napokat okoznak?

Ha arra várnánk, mint szokták mondani: „Majd megorvosolja az idő“ s ne törődjünk mások civakodásával: hitvány szolgál-lelküekhez alacsonyitnók le magunkat. Igen is, nekünk kell bajainkat köztögetni s orvosolni a legalkalmas vénnyel (recept), mely abban áll: tanuljunk igaz tanítók lenni, s ne csak iskoláinkban, hanem az életben is példa-adás által mutassuk meg, hogy népnevelők vagyunk!

Zágonyi György,
ó-budai községi népnevelő.

Néhány szó az esperesi kerületek t. tanítóihoz.

Látjuk kitüzve korunk haladni vágyó zászlaját, s tudjuk annak jelszavát. S mégis miért e lassu sorakozás népnevelésünk szent ügyében?

Közoktatási törvényünk kihirdetése óta kedves hazánk több vidéke megértvén a

kor intő szavát, népnevelési egyletek létrehozatala által igyekeznek a nemzet műveltségét előmozdítani, megállapítandó a haza boldogságát.

Azonban míg itt-ott a fenálló egyletek komolyan munkálkodnak a népnevelés felvirágzásának ügyében, — addig a haza legnagyobb területe tétlenül — hogy úgy mondjam — parlagon-hever. Valjon miért nem követhetné a már létező egyletek utánzásra méltó példáját a többi vidék is? Kiváltképen a tanítók — kik közvetlen s hivatott emeltyűi a nevelésügynek s különösen a kath. esperesi kerületek tanítói — miért nem tömörülnek egy testté!? Hiszen a cél ugyis csak egyesült erővel érhető el legkönnyebben!?

Valódi fájdalom fogja el az ember kebelét, midőn arra gondol, hogy az ezelőtt dicseretes szokásban volt évi tanító-tanácskozmányok is elmúltak a nélkül, hogy azok helyett más, hason célu foglalt volna helyet; vagy legalább azok újra életbeléptettek volna. De — valjon nem tehetik-e az esperesi kerületek tanítói, hogy önerejükkel testületet alakítsanak? Vagy ha már — tartván az illető plébános, esperes uraknak ezekbe való befolyásuk kizárása miatt történhető neheztelését! — espereseik vezetése mellett a megszünt tanító-tanácskozmányokat miért nem léptethetnék újra életbe?

Vagy talán hiányzik már a tanítók részéről azon buzgalom, melynek a tanítót végórjaig kell megszállva tartania? Ez nem állhat!

Tanítóban, felfogván hivatásának kötelmeit, ki érti s tudja a kor kívánalmát, — az akarat nem hiányzik.

Más itt az akadály; mely szilárd gát akar lenni a tanító törekvésében. De ez korántse rettentse vissza őt az előretörekvéstől. Saját és nemzetének javáért inkább legkeserűbb nélkülözését a testnek — mintsem annak mindennel bőséges ellátása közt a lélek kárát — szívelje. Nem is hiszem, hogy találkozzék tanító magyar hazánkban, ki erről másképp gondolkozik. Ha igen — úgy nem is tanító az többé; nem napszámosa a nemzetnek a tanügy mezején: bitorlóia a szép „tanító, népnevelő“ elnevezésnek.

Rajta hát tanítók! alakítsunk mindenfelé egyleteket; tartsunk tanító-tanácskozmányokat: mikép lehessen célszerűbben a hazának az ifju nemzedékből művelt polgárokat nevelni; mikép lehessen a már felnöttek értelmét tovább fejleszteni, ismeretét tágítani.

Mutassuk meg a bennünket értelmet-

lenség, műveletlenséggel vádoló nemzeteknek, hogy műveltségi tekintetben kiállhatjuk a párhuzamot bármely nyugati állam népeivel.

Ezek után pedig, nehogy szájhősnek látszassam, a tett mezejére is kiállok; egész tisztelettel híván fel a komáromi espereskerület t. tanítóit, hogy a tanító-tanácskozmányok újból megtartása tárgyában, egy bizalmokkal megajándékozott társat választssanak, ki nevünkben tolmácsolni fogná ebbeli óhajításunkat az illető esperes urnál; ki reményelem mint különben is nevelésbarát, óhajításunkba örömet beleegyezendik.

Mint hogy pedig az igen megrongált utak lehetlenné teszik összejöveteleinket a bizalmi férfiú megválasztására, — sziveskedjék a kerület minden egyes tanítója febr. 28-ig csekély személyemhez alulirt helyre intézendő kis levelkében tudtomra adni véleményét. Részemre tartván fenn a további teendőket.

Reményelem, hogy ez idei tavasz beköszöntésével üdvözölhetjük egymást, mint megalakult testület.*)

Engedje a fölséges Isten!

Keszegfalva-Vizvár, Komárom mellett,
jan. 20.

Honfy J. Lajos, m. k.
okl. orgona-tanító.

A női kézi munka tanítása elemi tanodákban.

Leánytanodáinkban régi szokás, miszerint azok, kik a meghatározott havidíjt lefizetni képesek, a női kézi munkákban is nyernekt oktatást; szegénysorsu gyermekek — kevés kivétellel — ritkán részesültek e szerencsében.

Szokás volt elemi tanodákban az is, hogy p. egyedül a hittanra, olvasás és írásra használtatott fel az egész iskolai idő. — Később beláttuk, hogy a nevezetteken kívül még egyéb ismeretekre is van szüksége az embernek; s hogy a célt elérhesük, elvétellett az olvasás és írásra szánt időből annyi, mennyit lehetett; mely idő aztán számtanra s egyéb tárgyak előadhatására fordított. Csak a hittanra fordított időből nem engedtek s tudom, hogy volt tanoda — talán mai napig is van — melyben az volt a jelszó: „Délelőtt hittan, délután hittan és mindennap hittan.“ — Mi, e tárgy fontossága mellett is, meg kell vallanunk, csakugyan sok volt.

Az 1868 ki XXXVIII. t. c. azonban valamennyi tantárgyakra kimondja, meny-

*) Már mért volna épen itt merész? Avvagy lapunk nem volna barátja a szólás-szabadságnak? Sőt igen; csak kettőnek nem az: képtelenségek és izetlenségeknek. Szerk.

1) Való eset, hogy a tanító bizonyos egylet alakulására akarván monni, e szándékában megakadályozá őt a plébános és esperes, mondván: „Majd alakítunk mi egyletet!“ H. J. L.

*) Részünkről kereken kimondjuk: egy népnevelőnek vagy bár tanítónak sem kellene találni Magyarországon, ki valamely egyletnek mint tag nem tartozik. Szerk.

nyi órát kell és lehet egyre-egyre fordítani hetenként. Sőt — ha jól tudom — a rendkívüli tantárgyakra nézve is (felsőbb tanodáknál.)

A női kézimunka tanításáról még mint magántárgyról sincs szó nevezett törvényben; s azért nem csuda, hogy a pesti tanodákban télen át 14 és nyáron 20 órát szentelnek hetenként e tantárgynak! — Ez éppen annyi, mint a mennyi valamennyi rendes tantárgyakra fordítatik!

Hogy mily káros ezen felosztás a tanítás és nevelésre nézve általában, azt a következőkből ítélje meg a t. olvasó.

A 6 éves, testi és lelkileg még gyenge leány-gyermek — ép úgy mint az idősek — napenként 8 órákor jó az iskolába; 10 óráig tart a rendes oktatás, mi szegényeket eléggé igénybe veszi. De alig út az óra 10-et, kezdődik az ugynevezett kötőiskola, hol ismét 12 óráig kell maradniok. Tehát délelőtt nem marad annyi ideje a tanulónak, hogy azok fölött, miket a törvényesen előirt tárgyakról hallott, gondolkozhassék; sem pedig, hogy testének is legyen szabad mozgásra alkalom.

Igy van ez télen-nyáron mindennap.

Télen d. u. 4 órákor haza mennek sokszor sötétben, s ez az oka, hogy azért csütörtökönként 8-12-ig kell, hogy ott megjelenjenek. Ha azonban ismét hosszabbakká lesznek a napok, csütörtök helyett, naponként 4-6-ig délután tartatik meg a kötőiskola.

Ily körülmények között nem csoda, ha a gyermek testileg és lelkileg kifáradván, végre a tanulással mit sem gondol; leckéjét soha vagy ritkán tanulja meg — soha vagy ritkán lepi meg jól írt házi feladat-tal tanítóját.

E dolog — szerény véleményem szerint — többet árt a nevelés és oktatásnak, mint használ; azért is kell, hogy minél előbb igazságos reform alá vegyük. Ne legyen e tantárgy többé egyes embereknek g'schäftelésére, hanem vegye azt kezelése alá az iskola, illetőleg városi tanács. Egész készséggel fogadjuk el az iskola tanácsban ez ügyre vonatkozó tárgyalás alatt levő indítványt.

Reméljük, hogy nemsokára befejezندی az illető albizottság ezen munkáját; s elfogadva ezen indítványt, ismét egy lépéssel előbb haladunk.

Baja, jan. 1. Néhány nap egy schweiczi mezőgazdasági tanodában. (Folytatás.) Ami az intézetben nem kevésbé meglepett, egy nagy, új s a legújabb divatu gazdasági eszközökkel megrakott szin volt. Ezen eszközök nem az intézet tulajdonai ugyan, mindazonáltal használat, inkább próba-tartások végett az intézet növendékeinek, főügyelet alatt, rendelkezésre engedvék. Külföldi, főleg hessian, badeni és württembergi gép- s eröművészek küldik ezeket eladás végett a strickhofi gazdasági intézetbe. Ez ismét oly helyes eljárás, mely önmagát dicséri. A tanulónak könnyű s költségtelen alkalom nyújtatik a mezőgazdasági legújabb szereket megismerni s azok alkalmazását megtanulni. Azon közel s távol lakó gazdászok, kik birtokaikat a legújabb gazdasági gépekkel óhajtják felszerelni, többnyire a strickhofi depót-ból

veszik azokat; mely alkalommal nekik a gép kezelése is megmagyaráztatik. Gép-vásárlásnál még azon előnyben részesül a kisebb vagyonu, jó hitelű gazda, hogy annak árát részletekben is lefizetheti. A gépek eladásából befolyt százalék az intézet javára fordítatik.

Még felemlíthetem, hogy ezen intézet tanító-testülete, volt s már működő tanítványainak, valamint bármely, a legjobb gazdasági gépek iránt érdeklő viseltető egyéneknek, bizonyos időszakokban gépmagyarázó előadásokat szokott tartani, legkevésbé azon célból, hogy a lerakott gépek eladását szorgalmazza, de igen, hogy azok kezelését megismertesse.

A gyakorlati tanítás — mint már felhozám — majdnem kizárólag a két nyári félévre esik. Valamint télen csak délutánok fordítatnak gyakorlati foglalkozásokra, azon okból, hogy a tanulók egyrészt a munka sodrából ki ne szoríttassanak, másrészt pedig, hogy az egészségnek szükséges testi mozgás el ne maradjon: úgy szorítkozik az elméleti tanítás nyáron át csak a mindennapi könyvvezetésekre, kapcsolatban a gazdaságnál előforduló munkák értelmezésével, kevés énekre stb. Csak tartós kellemetlen idő alkalmával vétetnek elő elméleti tantárgyak.

Egyébiránt az egész idő reggeli öt órától esti 7-8-ig a széna és gabnafélék kaszálására s egyéb ilyfajú munkákra van fordítva. A tanulók köteleme — a mennyire lehet — az intézet kebelében előforduló mindennemű munkát végezni. Oly munkáknál, melyek csak két embernek egyidejűleg való elfoglaltatását veszik igénybe (p. lóbefogás, lószerszám- s istállótisztítás stb.) a tanítványok közt minden 14 nap után felváltás van szokásban. Említett munkák az intézet művezetője (Werkführer), a kertészetiek a kertész főügyelete alatt történnek.

A tanítókat illetőleg a nyári félév foglalkozásai közt annyiban van különbség, mennyiben az első-évi a szántóföldeken, réteken, istállóknak, csürökben stb. foglalkoznak: míg a másodévi a gyümölcs, bor, komló, növényházak stb. effélék kezelését tanulják.

Az intézet, mint említve volt, 102 holdnyi birtokkal bir, mely szükség szerinti arányban szántóföldre, szőlő, gyümölcsös s mezőre osztályozva. Egy darabon mindennemű növénykísérletek történnek, melyek jó eredménye részint az intézet számára vétetik használatba, részint — ha fölösleges — eladásra szánatik. Kár, hogy az erdészeti ismeretek elsajátítása érdemből erdővel nem bir az intézet. Hogy e cél is eléreassék, kénytelenek a tanulók, a nem közel eső erdőket fölkeresni.

Látogatásom alkalmával az intézet 28 szarvas-marhával, (köztük 20 tehén) s 2 lóval birt. A kitünő szépségű s fajú (schweici s simmenthali) tehének, leszámítva a hasznót, melyet hoznak, főleg azért tartatnak, hogy a tanulók az ezek körül való mindennemű eljárásokat magukévá tegyék. Hasonló célból bőven képviselvék a sertésfajok, szárnyas állatok s méhek. Ez utóbbiak itt egyedül kosarakban tartatnak, mozgatható sejtyszerkezettel; de azért a másfajú kapta-szerkezetek kezelésében is adatik oktatás.

A tanulók kötelezvék a gyakorl. gaz-

dasági munkák kezeléséhez megkívántató legszükségesebb eszközöket s szerszámokat saját költségükön megszerezni. Szép szokás ezen intézetben az is, hogy ezen eszközök jó s olcsó beszerzésére önmaga s oly módon gondoskodik az intézet, hogy a teljes szerszám-szükséglet kiadása alig rug 4) frank-nál többre.

Bohus Rezső.

(Vége köv.)

JEGYZŐKÖNYV

az „Alf. tan.-egylet“ központi választmányának 1870. évi dec. 31-én tartott üléséből. (Vége.)

Marosi Mór egyleti pénztárnok az „Alf. tan. egylet 1869-70. évi beszámolója“ végeig terjedő pénztári kimutatását beadván, a kiküldött bizottmányi tagok a nagygyűlés határozata folytán annak átvizsgálására utasítottak. A pénztár állása következő:

132 rendes tagból 63 r. t. fizetett 163 frtot; 16 pártoló tagból 8 p. t. 11 frtot; Kutassi Fer., Samu József jutalomdíja 15 frt; mult évi egyenleg 115 frt 18 kr; összesen 304 frt 18 kr; kiadás 13 számla szerént 119 frt 39 kr. Egyenleg-pénzkészlet 184 frt 79 kr; 148 tagtól követelés 280 frt.

A nagygyűlés alkalmával javaslatba hozatott, miként kéressenek meg a könyvtárúrsok megjelenendő új sakkönyveikből egy-egy példányt az egylet számára megküldeni; ez által míg egyrészt az egylet könyvtára gyarapodik, másrészt a könyvtárúrsok könyveiknek nagyobb ismeretséget és így nagyobb kelendőséget is szereznek. — A választmány ezen határozatot újra helyesnek találván, elhatározta, hogy ez ügyben az intézkedések mielőbb tétessenek meg.

Ezzel kapcsolatban elnök jeienti, miszerént Burger József ur könyvkereskedő megígérte, miként az egylet könyvtárát hasznos sakkönyvekkel gyarapítani fogja; és felkéri Weisz Gábor könyvtárnokot, szíveskedjék Burger József ural magát eziránt érintkezésbe tenni. — Örvedetes tudomásul vétetett.

Miután a nagygyűlés alkalmával határozatba hozatott, hogy az egylet pénztárnoka után járuló kamatokból sakkönyvek járassanak, ezen határozat értelmében elnök a következő lapokat ajánlja u. m. a Népinevelők lapját, Zalamegyei Tanközlönyt, pécsi Néptanodát, Ung. Schulbotét és a Fröbel népinevelészetű szaklapot; egyúttal indítványozza, mikép e lapok ne csupán Szegedre, hanem a vidékre is küldessenek, és pedig a Népinevelők lapjából egy példány Szegedre, egy Zentára és egy Csongrádra; a többiek egy-egy példányban Szegedre. — Egyhangulag elfogadtott, és ezek elküldésével Weisz Gábor könyvtárnok bizottott meg.

Vége elnök felkéri Nagy János urat, miszerént szíveskedjék az egylet történetét megírni, mely azután kinyomatván, az egyleti tagok közt szétosztatik. — Nagy János e megbízatást elfogadta.

Több tárgy nem lévén, az elnök rövid bezáró beszéde után a gyűlés szétoszlott. — Szeged jan. 10. 1871. Jegyzette

Kövesy Gyula, jegyző.

Egy üggyárshoz. *)

Felemelt lángnedvvel telt poharad;
Mi mindnyájan poharunkba tekintünk,
Mely üres volt; s tölts! egymásnak így
intünk;
És a pohár borüresen nem maradt.
Tudtuk, hogy a bucsuszónak zengzete
Veled fel a bucsu-pohárt vétette.

Megható a bucsu-pohár, bucsuszó:
A tied is könyvet csala szemünkbe;
Kit veszítünk, most jutott csak eszünkbe,
S mily kedvencünk vagy te, tölts! bucsuzó!
Ér mel léki bakar volt a pohárban:
Mégis fanyart éreztünk mi a szánkban!

Megittuk azt, lenyeltük azt ütemre;
És a pohár od'is koccant egy kissé...
Ki fog szólni? egymást kiki tekinté.
De csak tompa érzés szállt a kebelre.
Percekig volt néma a szív és ajak;
Nem voltak, kik beszéljenek, szóljanak.

Kedves barát, ritka üggyárs, páratlan!
Megértéd te némaságunk egészen;
Szó nálunk nem, csak az érzés volt készen.
Ez pedig csak sejthető, de láthatlan.
Tenger vala a mi keblünk, gyöngyökkel,
Melyek ott lenn a mélységbe rejtvék el.

Emlékezet hordoz immár szárnyain:
Felzajlott a tenger színe, mélysége;
Most hozhatta gyöngyét fel a színére;
Most tudott már erőt venni láncain.
S ezt mondja most kebelünknek érzete:
Kormányzóját, hajóját elvesz-
tette!
(Álmosd.) Saja Sándor. **)

A méhész és kertészek. 1)

„Adjon Isten jó napot, ti méhek!
Adjatok egy keveske színmézet;
Elfogyott, hej! a cukor házamban,
És e miatt a konyhán nagy baj van.“

A méhecskék felelnek nékie:
„Ennyiüktől egy kis méz semmi se;
Éléstárunk, hál' isten teli mind;
Hogy ne adnánk? adunk biz egy kicsinyt.“

Megvendégled nem egyszer seregünk,
Szép kertedbe szabadon mehetünk;
Ha a rózsá, ibolya jól esik,
Szívhatjuk azt tetőled napestig.

Házikót is csináltál, köszönjük;
Nem kérsz érte házbért se mitőlünk;
Szobácskájá színmézzel teli mind.
Hogy ne adnánk? adunk biz egy kicsinyt.“

És a méhész a mézet megszedi;
Ujongatva fogadják gyermekei;
Kiabálnak a mézes kenyérrel:
„Már ez aztán fölséges egy étel!“
Závodszy K.

*) Szabó Endre, volt álmosdi alapnevelő,
jelenleg Pesten alapnevelő-képezdei igazgatóhoz,
kinél méltóbb utóda a derék Raposnak ugyan
alig lehetett: azonban mindig szomorú dolog, ha
az örökös csak az örökhagyó sírján boldogul. Oly
férfiak, mint Rapos, helyeikről nem másképp, mint
nagyobb előny nyérése mellett mozdíthatók el —
jogosan s méltányosan. Szerk.

**) Ugyanaz, ki lapunk f. é. 2-dik sz.-ban, hol
hibásan áll: „Sajó.“ Szerk.

1) Mutatvány a „Gyermek öröme“ című
munkából, melyről lásd bővebben a Vegyeseket.
Szerk.

T. Szerkesztő ur! Megbocsásson, hogy
a Népnevelők lapjára a 2 frt második-fél-
évi részletet oly késedelmesen küldhetem.
Talán gondolatjában sincs t. Szerkesztő
urnak, hogy a falusi tanítóknál mily nagy
a pénzihiány. *) Mi nem negyedévenként
kapjuk fizetéseinket, mint más hivatalnok-
ok vagy szolgák, hanem egy rovat alatt
kondás, csőszszel stb. Sőt a pórnép még
ma is többre becsüli állapotát mint gyerme-
két, mivel marháját legalább bemutatja a
pásztornak, de tanítónak gyermekét nem.
„Menj, megtaláld az utat.“ Vagy a 38-
dik, iskolák s tanítókra vonatkozó törvény
teremtette meg a tanítók jobb díjazását?
Igen, de hogyan! — A hol eddig a kán-
tor-tanító egy osztályban tanított: ma azt
akarják, hogy ketté szakadjon, vagyis ta-
nitson a második osztályban, tanítson ismét-
lőket, s végezze a kántori kötelemeket is;
s mindezeket mily díjért? Gazos gaboná-
ért, melyet erőszakkal kell a csendőrkök ál-
tal behajtani; mely alamizsna, pénzben
számítva: 1, 2, 3 vagy 4 száz forint. De
ha ez utóbbi mennyiség áll: már akkor
szakadjon ám szét csakugyan; ne lássa a
napot, csak a holdat; bízzék az ő töltében
és változásaiban; menjen még az iskolából
filkással (?) is országos közmunkát végezni;
vagy koplalja meg, ha a pénzváltást
akarja kifizetni! Ideje lenne már, ha a ma-
gas kormány a néptanítók fizetését nem-
csak írott malasztban szemlélné, hanem a
megyékben, kerületekben bizottmányokat
nevezne ki, kiknek feladatuk lenne a pár-
bért vagy végkép eltörölni vagy beszede-
sét módosítani s a fizetést rendezni; mivel
ha ily nyakgatás, lenézés alatt sokáig kell
maradnunk, ha bár szeretjük hivatásun-
kat, de e pályáról le kell lépünk. —
Egyéb panaszainkat a tisztelet megkimé-
léseért elhallgatjuk.

Több kántor-tanító nevében

Egy nógrádmegyei néptanító.

— Egy hozzánk küldött magán levél-
ből: „Valahányszor a „Népnevelők lapja“
az én kedves kis (?) lapom látogat meg,
hizelgés nélkül kell bevallanom, hogy kü-
lönös érzés hatja át lelkemet. Olyan az,
mint midőn borus zivataros időre a nap
fénylő sugara lövel be a szobába. Olykor
minden kellemes és kellemetlen dolog, a
mi a tanító világába a legváltozóknál
— lep meg: boszu és engesztelődés, zsar-
nokság és szabadság egymást váltogatva
tartják egész lényemet; mire kezembe ve-
szem kedves lapunk, melyből mindent úgy
látok elintézve, hogy jobban már nem is
lehet; végig olvasgatom s nyugodt lé-
lekkel kezdem naponkénti ter-
hes munkámat, s aztán már nem ha-
ragszom tehetlenségemért, hisz meg tesz
ő mindent. — Egy jó barátom úgy nyilat-
kozott a „Népnevelők lapja“-ról, midőn
kérdézem: miért nem járatod e lapot?
hogy: „Látod pajtás! Mi szegény tanítók
a világ legutolsó napszámosa, törvényél-
küliek, sok kellemetlenséggel küzdünk,
melyeket magamba zárva csak eltűrök;
azonban ha e lapot olvasom, a szent igaz-

*) De hogy nincs, dehogyan — gondolatomban!
Hisz épen, mert nagyon is ott van, várak az előfi-
zetési járandóságokért 1, 2, 3 évnegyedig, sőt egész
évig, ha kell Szerk.

ságtól hevülve, földhöz szeretném csapni
az egész világot. Bevárom, míg embereké
leszünk.“ *) Barátom ebbeli nyilatkozata
egészen lehangolt; de még sem annyira,
hogy róla lemondani tudnék. Legalább egy
becsületes emberem legyen — a Népnevel.
lapja, habár nem vagyunk is emberek. Te-
kintetes Szerkesztő urnak pedig adjon az
ég erőt s egészséget, hogy minket becses
lapjával ne csak vigasztaljon, de — mint
eddig is — a hol szükséges tanítói tekin-
telyünket védve, továbbra is bátoritson le-
nézett pályánkon.

— Ujságul (bár ujság volna!) írja egy
elvtársunk, hogy községi iskolája megbuk-
tatására most még a papnő is — felhasz-
nálva minden alkalmat — teljes erejével
törekszik. Mult héten iskolás gyermekeim-
hez, a mint azok gyónás végett a paplakba
menének, első szava az volt: „Elhoztátok-e
lutheranus könyveiteket, melyek titeket
tanítókkal együtt pokolba visznek? Kap
mindegyitek 10 krajcárt, csak egészétek
el azokat. Halljátok csak — mondá nagy
örömmel — épen most beszélte el nekem
N. N. plébános ur, hogy a német-gencsiek,
(pedig magyarok), kik iskolájokat tavál
községivé változtatták, de most megokosul-
ván, ismét katolikussá tették azt, a kor-
mány által kiadott könyveket mind össze-
szedték, hogy megélessék“ stb.

És a mint azóta másoktól is hallám, a
német-gencsiek iskolájokat felekezeti vé-
tén, — csakugyan elégették a m. kormány
által kiadott iskolakönyveket. — Szép ha-
ladás.

Népiskolaügy Pesten.

Jan. 5-kén tartá a budapesti iskolata-
nács rendes közgyűlését, melyen több ne-
vezetes ügy intéztetett el.

Mindenek előtt Zichy Antal budapesti
tanfelügyelő ur olvasá fel időszaki jelen-
tését, melyből kitűnik, hogy az iskolába
nem járó tanköteles gyermekek száma va-
lami csekélylyel kevesebb, mint tavál volt.

Felömlíté, miszerint a mult évben több
palotaszerű iskola épült s osztályok sza-
porítottak minden városrészben.

Meleg szavakban mondott köszönetet
a testvér főváros hatóságainak s polgárai-
nak ama nemes buzgalomért, melyet a
mult évi augusztus hó 16., 17. és 18-kán
tartott egyetemes magyar tanító-gyűlés
íránt tanusítottak.

E nagy gonddal összeállított időszaki
jelentés igen szép adat lesz nevelészetünk
történetében, s azért nyomtatásban is meg-
fog jelenni.

Felolvastatott az elemi szakkbizottság
véleményes jelentése Mészner József teréz-
városi igazgató-tanító ur folyamodványára,
melyben a folyamodó magát — igazgatói
teendőinek megtartása mellett — a tani-
tástól fölmentetni kéri.

A szakkbizottság e kérelemnek több he-
lyes és fontos oknál fogva nem ad helyt;
de az iskolatanács többsége hosszas élénk
vita után folyamodó kérelmét teljesíti.

*) De hogy ezeké legyünk, az főleg a né-
pnevelők vállvetett közreműködésétől függ.
Azért hát „kezet ki a zsebből s — dologra.“
Szerk.

Igen helyesen jegyzé meg K. P. ur, miszerint 37 évet a kanapén is sok volna eltölteni, annyival inkább poros iskolában, gyermekek között.

En azonban még sem szavaztam volna a kérelemnek oly módon megadása mellett; mert Mészner ur érdemeihez képest nem találom azt elegendő jutalomnak. 37 évi tanítás után megérdemelné, hogy teljes fizetésének megadása mellett végkép fölmentessék minden további fáradságtól, annyival inkább, mivel folyamodványában maga mondja, hogy testi ereje megtört s képtelen a további munkára.

Nem csekély fáradság lesz Mészner urra nézve havonként 8—9 száz gyermektől a tandíjt beszélni, azoknak nyugtát adni s neveiket a számadási könyvbe beírni.

Ezenkívül a beteg tanítókat osztályaikban helyettesíteni, s még az osztályokat is látogatni, hogy egyik vagy másik tanító teljesíti-e pontosan kötelességét.

Ez utóbbi funkcióval igen sok keserűséget szerzett magának M. ur eddig is, szerzhet ezután még többet; azért szívesen lemondhatott volna ezen dicsőségről, hogy hosszas fáradság után hátralevő napjait békében s nyugalomban élhesse le.

Ezen észrevétel miatt meglehet, arról vádoltatom, hogy félünk a felügyelettől. Ne higyük azt jó uraim! Dehogy félünk, sőt kívánjuk azt; de nem oly módon, mint azt imitt-amott egyesek gyakorolták! Mint K. P. ur, én sem bizom az oly emberben, a ki a felügyelettel fél. Sokkal nagyobb nyugodtsággal folytatom munkámat, ha látom, hogy jó akaratú felügyelet alatt vagyok.

Szándékosan hangsúlyoztam a „jóakaratú“ szót, mivel többen voltak, s vannak (fájdalom!) a kik csak azért nyitogatnak be a tanítók osztályaiba, hogy megmutassák, miszerint csak ők az urak, a tanító cseléd. Ez uraim, nem alaptalan vád!

Az önérzettel bíró tanítónak nem jól esik látni s érezni, mily alacsony állást foglal ő el s tölt be; jóllehet magasztos, dicső az a maga tisztaságában. A külvilág előtt, a polgári életben legalább eddig igen kevésre becsült ember volt a néptanító, s még saját tanítványai előtt is lerontassék tekintélye!

A tanítói pálya talán legközelebb áll az orvosihoz: kimeríthetetlen mindakettő. — Emberek vagyunk, hibázhatunk mindnyájan. (Vége köv.)

Vegyesek.

† Lapunk jelen számának bezárta-kor vesszük a minden magyarra megdöbbenő, különösen pedig a népnevelés és közművelődés embereire nézve gyászos hírt, hogy b. **Eötvös József** ur, közoktatási s vallásügyi miniszter, a nagy író, országglár s emberbarát febr. 2-kán, éjjel 11 órakor megszűnt élni. Áldás kísérje őt örök nyughelyére!

Hivatalos. A tanító-képesítő magánvizsgálatok a budai állami tanító- és tanítóképezdéknél f. é. mártzius első hetében tartatnak. A jelentkezők szíveskedjenek igazoló irományaikat jó-előre beküldeni s a kitűzött időben pontosan megjelenni. Pest, jan. 30. 1871. — **Zichy Antal** s. k., budapesti tanfelügyelő. (Budapesti közl. jan. 31.)

— Baján a tanító-képezdei tanár urak, továbbá **Loosz Zsigm.**, **Ivánovits Pál** tdr és **Popovics Döme** urak, úgy szintén **Loosz Vilma**, **Maróczy Mária** és **Kazal Éva** urnők felnőttek számára magyar nyelven előadásokat tartanak; és pedig hétfőn, kedden, csütörtökön — földrajz, történelem, magyar nyelv, természet- s egészség-tan, női hivatás s háztartás köréből; szerdán, szombaton és vasárnap írás, olvasás és számtanból. Utóbbi tárgyak kezdőkre számítvák. A tanfolyam febr. 1-től april végeig tart. Mindazáltal biztosítatnak a szorgalmasan járók, hogy ennyi idő alatt magát az írást s olvasást is megtanulják.

— Bizonyos vidéken a felnőtt férfiakat, kik előadások hallgatására jártak, bajszos abécéseknek csufolták némely léhűtők; minek folytán álszékenből említett felnőttek abban hagyták a tanításra járást. De meggondolhatták volna, hogy jobb későn is, mint soha. Ez elvből indulva ki, **Szenek a**, a bölcs, öreg korában tanul hegedülni. Amaz időtlen elnevezésre pedig azt jegyezzük meg, hogy inkább bajszos abécés legyen valaki, mint bajszos böce maradjon élte végnapjaig. Mi úgy hallottuk, hogy sz. Péter már mennyországba sem ereszti be azokat, kik írni s olvasni nem tudnak.

— Jövő számunkban meg fogjuk kezdeni **Péterfy Sándor** ur, a Népnevelők pesti egylete s általában a pesti népnevelés egyik derék orvosa, ily című jeles „recipé“-nek közlését: „Legyünk igazságosak s mert emberek vagyunk méltányosak is.“ A „recipe“ azoknak van szánva, kik az augusztusi egyetemes tanító-gyűléstől minden érdemet meg akarnak tagadni, s így bizonyos kórban szenvednek. Köszönjük a csakugyan szükségessé vált talpraesett védelmet. A pátiensek örvendjenek!

— Megjelent „Fröbel“ alapnevelési havi szaklap 1—1-ső száma, magyar s német nyelven. A vezércikkeket: „Célunk“ **Szabó E.**, és „Unser Streben“ **Rill J.** urak írják. Mind ezek, mind a füzet egész tartalma jeles; s valamint a magyar, úgy a német rész (különböző tartalmakkal) helyesen szerkesztvék. Pártolásra méltó kettős vállalat.

— Megjelent s hozzánk beküldetett: „Gyermekek öröme.“ Költemények 9—12 éves gyermekek számára. Gyűjtőték: **Péterfy Sándor** és **Závodszy Károly**. Pest, 1871. **Petrik Géza** bizománya. 12 r., 214 lap. Ára: ? — Jelen gyűjtemény, mint a mai számunkban közlött mutatóvány tanúsítja, csakugyan megfelel céljának. 121 költeményt foglal magában, nagyrészt legjobb költőinktől; kik közt e téren fő helyen áll maga a t. gyűjtők egyike: **Závodszy Károly**. Tartalmaz e gyűjtemény fordítmányokat is, szintén **Z. ur** tolla után. Az eszme, ily uton legje-

lesb költőinket megannyi népnevelővé tenni, ha jól tudjuk, **Péterfy S.** urtól vette eredetét. Szerencsés eszme s szerencsésen kivéve. Minden népiskola s minden család nélkülözhetlen „házi barátja“, „házi költő-nevelője“ címét érdemli meg e könyv. Ennél jobbat és szebbet, de egyszersmind igazabbat is nem mondhatunk ajánlatára.

— A „Népnevelők pesti egylete“ által rendezett táncvigalom febr. 1-jén a lövöldében megtartott. Közönség szép, és szép számmal, de nem zsufoltságig. Az egylet egyik fő jellegét e táncvigalom is híven tükrözte vissza: minden vallásfelekezet megfelelő arányban képviselve volt. Ott láttuk s tisztelhetjük hazánk egyik kitünőségét: **Székács József** urat, meg a népies iratairól méltán nevezetes **Táncsics Mihály**, orsz. képviselőt. Ő felségét s **József főherceget**, kik szintén meg voltak hiva, díszes ülhelyeik, az összes közönséggel együtt, híjába várták. A fiatalság pompásan mulatott. Hanem a vendéglős bora megérdemli, ha nem is épen a „veszett“, de bizonyára a „rosz ecet“ nevét; s mind a mellett egy fél meszelyért hatvan krajcárt akart egyik embere fizettetni; csak midőn illető vendég e hallatlan boráron megütközve lenni látszott, szállította azt le 30 krra, fél meszely rosz ecetet 30 krra! Mintha a szegény tanítónak még báli örömeit is meg akarnák ürmözni.

— **Közoktatási állapotok.** (Miniszteri jelentés. — Hon, jan. 7. este.) — **Tanítótelesek** (6—15 évesek) száma Magyarországon 2.284,741; kiknek csak fele jár iskolába. 1869, tehát az iskolatörvény előtt még sokkal kevesebb járt. Azonban az iskolából kilépettek mindenik 100-a közt is nem több, mint 15—16 tud jól írni és olvasni. — **Iskola** az ország 11,903 községe közül (ide érve a pusztákat s telkeket is) 1712-ben nincsen; a többiben (10,187 község) 13,798 találtatik; melyekből 1 □ mildre 2-nél több alig esik. — **Tanítók** összes száma 17,972; kik közt 1824 segéd; úgy hogy 1 tanítóra a Királyhágón innen 135 tanköteles és 70 iskolába járó esik; túl a Királyhágón (Erdélyben) 104 tanköteles és 44 iskolabjáró — általában; mert egyes helyeket tekintve 25—200, sőt több között változik az egy-egy tanítóra eső tanulók száma. (Vége köv.)

— **Nyugták**, köszönettel. (Folyt.) **3 frt** 1871. **Krapp L. Á.** könyvárus; **2 frt** 1871^{2/3}: **Székesfehérvári** kath. népt. egylete, 1870. jul.—dec.: **Dáni Fer.**; 1870 okt.—1871^{1/3}: **Domokos Józ.**; **1 frt 50 kr.** 1871^{1/2}: **Göbel Ján.** (Pest). **Gyetvay Andr.**, jászberényi tanítói kar, **Németh I.**, ókanizsai r. kath. testület. **Szabó I.** **Tipray Mih.**; **1 frt.** 1871^{1/3}: **Báthor Kálm.**, **Behányi Imre**, **Erdély László**, **Ferenczi Ján.**, **Fölker Ján.**, **Hauk Lőr.**, **Houfy J. L.**, **Hübschl Sándor**, **Klinda Rezső**, **Kelemen Istv.**, **Konrad Izab.**, **Kövcsey Gyula**, **Krecskay Józ.**, **Kutassy Józ.**, **Lakits Vend.**, **Marx Ant.**, m-i ref. tanító-kör, **Niedermüller F.**, **Pfeffermann G.**, ifj. **Ritter And.**, **Sági L.**, **Sipos E.**, **Skultéry L.**, **Szögi I.**, **Tóth I.**, **Tóth L.** (Folyt. köv.)